

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Kunnskapsministeren

Se adresseliste

Deres ref

Vår ref

Dato

201104481-/HPG

16.04.2012

Informasjon om regler rundt fravær, eksamen, karakterer og opptak til høyere utdanning

Tiden etter 22. juli har vært vanskelig for dere alle. Nå står vi foran en tid der dere kan oppleve at vanskelighetene forsterkes. Rettssaken etter 22. juli står for døren, og om ikke lenge starter også eksamensperioden.

Jeg vet at dere, både elever og foreldre, har mange spørsmål om regler om føring av fravær, elevs rett og mulighet til å overvære rettssaken og hvordan det igjen vil påvirke føring av fravær på vitnemålet og selve eksamensgjennomføringen.

Det er viktig for meg at dere får fullført videregående opplæring, og at både Kunnskapsdepartementet og skolene i størst mulig grad legger forholdene til rette for det. Dere er merket av terrorangrepet på ulike måter, noen av dere var på Utøya, mens andre har mistet søsken, foreldre, venner, kjæreste eller andre nærstående. Dere har ulike behov og følgelig vil ulik grad av tilpasning være nødvendig. Noen av dere vil klare å fullføre videregående opplæring som planlagt, mens andre vil ha behov for mer tid. Det er mulig å tilrettelegge for begge deler. Det er viktig at tilrettelegging skjer i forståelse med foresatte og eventuelt helsepersonell du er i kontakt med.

Det er allerede publisert og sendt ut mye informasjon i etterkant av 22. juli som gjennomgår gjeldende regler for fravær, vurdering, eksamen og opptak til høyere utdanning. Jeg vil likevel løfte frem noen viktige eksempler i dette brevet for å illustrere hvilke muligheter som finnes. Men det er viktig at dere selv eller ved hjelp av andre også leser den informasjonen som finnes på:

www.udir.no/oppfolging

www.samordnaopptak.no

<http://helsenorge.no/Sider/Krise.aspx>

Fravær, fraværføring og karakterer

Jeg vet at mange av dere er bekymret for stort fravær. Som dere vet skal elevens fravær som utgangspunkt føres på vitnemålet og kompetansebeviset. Men for fravær som skyldes sykdom, psykiske påkjenninger, vitneplikt eller ved deltakelse i politisk arbeid kan dere kreve at totalt 10 fraværsdager i et opplæringsår ikke blir ført på vitnemålet/kompetansebeviset. Alt fravær utover disse 10 dagene må føres opp, men du kan da kreve at de nevnte årsakene blir ført som vedlegg på vitnemålet. Det er ikke noe krav om at det er årsaken til de siste fraværsdagene som nevnes i et slikt vedlegg, så dersom fraværskvoten allerede er oversteget for eksempel grunnet politisk arbeid, kan dette oppgis som årsak i vedlegget.

Fravær som skyldes helsegrunner må være mer enn tre dager, og det er bare fravær fra og med fjerde dagen som kan strykes. Ved dokumentert risiko for fravær pga.

”funksjonshemming eller kronisk sykdom”, kan fravær strykes fra og med første dag.

Dette gjelder også når man har en legeerklæring om langvarig sykdom som gir dokumentert risiko for fravær, f.eks. om traumatisering etter 22. juli.

For å få sluttvurdering i et fag må læreren din ha et tilfredsstillende vurderingsgrunnlag. Dette grunnlaget kan skaffes på flere måter og det er ikke noe krav om at du må ha vært tilstede et visst antall undervisningstimer for å få vurdering. Du kan derfor få sluttvurdering også med et høyt fravær. Det er læreren som bestemmer hva som skal til for å få et tilfredsstillende vurderingsgrunnlag, men han/hun kan for eksempel gi deg en hjemmeoppgave i stedet for skoleprøve. For noen kan organisert studiearbeid etter avtale med faglærer eller rektor være en hensiktsmessig løsning. Dette regnes ikke som fravær. I praksis innebærer dette at skolen i samarbeid med deg og foreldrene dine kan lage en avtale om at du i perioder arbeider for eksempel hjemmefra. Det kan være lurt å diskutere en slik løsning med andre, for eksempel helsepersonell du er i kontakt med.

Eksamensgjennomføring og fravær på eksamen

Mange av dere går siste året i videregående opplæring og er bekymret for om denne vanskelige situasjonen vil ødelegge for planlagte studier. Enkelte av dere opplever kanskje at dere ikke er i stand til å gjennomføre eksamen grunnet sykdom eller vitneplikt under rettssaken, mens andre har fått merkbart dårligere karakterer enn tidligere.

Dersom du er syk med legeerklæring eller har vitneplikt på eksamensdagen har du rett til utsatt eksamen. Eksakte eksamensdatoer for høsten er ikke satt ennå, men det vil bli i november eller desember. Også vitneplikten må dokumenteres, f.eks. med kopi av innkalling fra domstolen. Elever som har rett til utsatt eksamen grunnet dokumentert fravær, har også senere rett til å få disse karakterene ført på førstegangsvitnemålet. Det forutsettes at du går opp til første etterfølgende eksamen.

Dersom du verken får sykemelding eller har vitneplikt, må du møte opp på alle eksamener du blir trukket ut i.

Du har krav på å få tilrettelagt selve eksamensgjennomføringen etter dine særskilte behov. Det kan for eksempel bety utvidet tid på eksamensdagen (dette er ikke begrenset til en time om behovet ditt tilsier mer tid), endringer i eksamensform eller avholdelse av eksamen i et annet lokale. Hvilken tilrettelegging du skal ha avgjøres av rektor etter en søknad fra deg. Rektor kan innhente en sakkyndig vurdering dersom det er behov for det. Rektors avgjørelse er et enkeltvedtak og kan eventuelt påklages til fylkesmannen. Privatister må legge frem sakkyndig uttalelse, og for dem er det fylkeskommunen som avgjør.

Førstegangsvitnemål, svakere karakterer, manglende eksamen og opptak til høyere utdanning

Førstegangsvitnemål

Førstegangsvitnemål er det vitnemålet du får om du fullfører videregående opplæring på det vi kaller "normal tid", dvs. som hovedregel tre år. Med førstegangsvitnemål blir du ved søknad om opptak til høyere utdanning vurdert i samme gruppe som andre som kommer rett fra videregående frem til og med det året du fyller 21 år.

Den treårige retten til videregående opplæring må normalt tas ut i løpet av en sammenhengende periode på fem år og innen utgangen av det året du fyller 24 år. Fylkeskommunen kan også etter søknad gi deg adgang til utsettelse eller avbrudd i opplæringen uten at retten opphører. Dette betyr at dersom det skulle oppstå situasjoner der utsettelse/avbrudd er nødvendig, er det mulig å få til det. Det er vanlig at ekstratiden avvikes på den skolen du allerede går på, men det må avtales med skolen og skoleeier (fylkeskommunen).

For å få førstegangsvitnemål må du i utgangspunktet gjennomføre på normal tid, dvs. tre år. Det kan søkes om å få førstegangsvitnemål også ved en utvidet normaltid, maks. fem år, dersom det dokumenteres f.eks. fravær pga. langvarig sykdom. Enkelte elever vil derfor kunne ha rett til ekstratid dersom de har høyt samlet fravær pga. psykisk sykdom/traumer.

Opptak til høyere utdanning

Dersom du opplever at karakterene er blitt merkbart dårligere det siste året, har du mulighet til å søke om opptak til høyere utdanning og be om særskilt vurdering. Det er en forutsetning at videregående opplæring er bestått og at søkeren kan dokumentere at karakterene det siste året er blitt merkbart dårligere på grunn av spesielle forhold. Det er universiteter og høyskoler som selv avgjør slike søknader. For å få tilbud, kreves det at du har likeverdige kvalifikasjoner som de søkerne som får tilbud om plass etter de vanlige rangeringsreglene. Fristen for å søke om særskilt vurdering var i utgangspunktet 1. mars, men dersom det i ettertid er oppstått grunner til at man vil søke om slik vurdering, kan du altså søke også etter denne datoen. Frem til 15. april kan du krysse av i nettsøknaden for at du ønsker særskilt vurdering. Du må i tillegg begrunne og bekrefte hvorfor du ber om dette. Årets avgangselever som er berørte av 22. juli vil også kunne be om særskilt vurdering etter 15. april.

Betinget opptak

Ved gyldig forfall til eksamen kan man få betinget opptak til høyere utdanning.

Gyldig forfall kan for eksempel være forårsaket av sykdom, ulykke eller rettssaken. Det er et krav at du har karakteren 2 eller bedre i standpunkt i det aktuelle faget og at du heller ikke har avsluttende vurdering i faget fra tidligere. Studenter som får opptak til høyere utdanning på visse vilkår, må avlegge manglende eksamen i videregående opplæring i løpet av første semester av studiene for å beholde studieplassen.

Utdanningsdirektoratets dispensasjonsadgang

Som gjennomgangen over viser gir regelverket mange muligheter for tilpasning av skolehverdagen under vanskelige forhold. Dette regelverket gjelder også for alle elever som er berørt av 22. juli.

Normalsituasjonen er at alle skal ta eksamen og det er vårt mål at flest mulig følger normal progresjon og får studie- og/eller yrkeskompetanse, men det kan oppstå situasjoner der disse mulighetene ikke strekker til. Utdanningsdirektoratet har blant annet derfor mulighet til å dispensere fra kravene til vitnemål.

Slike saker avgjøres på bakgrunn av individuelle, konkrete vurderinger. Det betyr at du ikke automatisk får innvilget en dispensasjonssøknad selv om du for eksempel var på Utøya. Sluttdokumentasjon er viktig, blant annet for å vise at du har et godt nok grunnlag for å klare høyere utdanning, det skal derfor mye til for å få dispensasjon fra disse kravene.

For at en søknad om dispensasjon for eksempel om kravet til eksamen skal bli tilstrekkelig belyst, anbefaler jeg at du tar kontakt med skolen for å be om bistand i utformingen av en eventuell søknad. Selve søknaden skal sendes til Utdanningsdirektoratet. Dette kan du gjøre selv eller skolen på dine vegne. Det er i utgangspunktet ingen søknadsfrist for slike dispensasjonssaker, men for at søknaden skal være ferdig behandlet før opptak til høyere utdanning avsluttes, anbefaler Utdanningsdirektoratet at søknad sendes så tidlig som mulig. For mer informasjon om praktiske rutiner for innsending av søknad se: http://www.udir.no/Regelverk/Vitnemal-og-kompetansebevis/Artikler_vitnemal/Soknader-om-dispensasjon-og-annullering-av-eksamen/

Jeg vet at dere alle nå går en ekstra tøff og vanskelig tid i møte. Det er mitt ønske at dere alle får fullført videregående opplæring, med den støtten, hjelp og tilrettelegging den du behøver. Det finnes en fleksibilitet i regelverket som kan utnyttes om dere fullfører nå, eller med noe lengre tid dersom det passer deg best slik din situasjon er.

Med hilsen

Kristin Halvorsen